

Харківська державна академія культури
Факультет соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності
Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Кваліфікаційна робота

магістра на тему

Інформаційно-бібліотечне обслуговування медичних фахівців
галузевих бібліотек

Виконала: студентка 2 курсу магістратури
заочної форми навчання
спеціальності 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа
РСЗНІК Вікторія Володимирівна

Науковий керівник:
д. соц. ком., проф., зав. кафедри
інформаційної, бібліотечної та
архівної справи
ДАВИДОВА Ірина Олександрівна

Рецензент:
Завідувач сектору інформаційно-аналітичної
роботи інформаційно-бібліографічного відділу
Наукової бібліотеки Харківського національного
медичного університету
КУЦ Ольга Володимирівна

Харків 2022

ЗМІСТ

Список умовних позначень.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів медичних бібліотек	15
1.1.Сучасний стан інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів медичних бібліотек	9
1.2. Інформаційний супровід медиків-науковців.....	12
 РОЗДІЛ 2. Сумська обласна наукова медична бібліотека — центр інформаційно-бібліотечного обслуговування медичних фахівців області	
2.1 Бібліотечне обслуговування фахівців-практиків медичної галузі ...	
2.2. Діяльність медичних бібліотек в умовах всесвітньої пандемії	
 ВИСНОВКИ.....	54
ДОДАТКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75

Список умовних позначень

АБІС – автоматизована бібліотечна інформаційна система

АРМ – автоматизоване робоче місце

БД – база даних

ВНМУ ім. М. І. Пирогова – Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

ВРІ – вибіркове розповсюдження інформації

ДОНМБ – Дніпропетровська обласна науково-медична бібліотека

ЕДД – електронна доставка документів

НБУВ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ННМБУ – Національна наукова медична бібліотека України

ОНМБ – обласна наукова медична бібліотека

СумДУ – Сумський державний університет

УРЖ – український реферативний журнал

УРСР – Українська радянська соціалістична республіка

ХНМУ – Харківський національний медичний університет

ЦБС – централізована бібліотечна система

ЦРЛ – центральна районна лікарня

Вступ

Умови пандемії змінюють усі сфери людської діяльності, в тому числі й сферу інформаційно-бібліотечного сервісу. Фахівці медичної сфери знаходяться на першому краї боротьби із світовою вірусною інфекцією, що потребує особливої уваги до налагодження ефективної системи бібліотечно-інформаційного обслуговування усіх споживачів медичної інформації. Саме бібліотеки закладів вищої освіти ефективно забезпечують працівників охорони здоров'я новою інформацією за інформаційними запитами фахівців медичної галузі.

В сучасних умовах фінансування бібліотек залишається недостатнім для інформаційно-бібліотечного забезпечення фахівців медичної галузі в напрямках комплектування фондів та оформлення передплати на галузеві періодичні видання, тому персонал бібліотек веде постійний пошук нових можливостей щодо обслуговування своїх користувачів. Тому актуальним завданням є пошук шляхів підвищення продуктивності забезпечення інформацією медичних працівників. Нині велика кількість медичних бібліотек базується не лише на власних інформаційних ресурсах, але й активно використовує можливості надання доступу до галузевих баз даних, електронних бібліотек, репозитаріїв, електронних журналів тощо. На сучасному етапі розвитку медичні бібліотеки поступово перетворюються в сучасні науково-інформаційні центри.

Медицина — одна із галузей сучасності, яка знаходиться в центрі уваги усіх членів соціуму, тому медичні технології стрімко змінюються на їх потребу. На сучасному етапі пред'являються високі вимоги до рівня підготовки медичних фахівців. Активно розвивається система безперервної освіти медиків. Галузевим бібліотекам необхідно зайняти своє місце в цих процесах. Особливо важливим в даному напрямку є розвиток інформаційно-бібліотечного обслуговування працівників медичної галузі.

Одним з важливіших напрямів є інформаційне забезпечення медичних працівників, бо від рівня підготовки фахівців медичної галузі залежить не лише рівень медичного обслуговування населення України, а й в першу чергу спроможність держави подолати СV-інфекцію. Науковці і практики досліджують проблему інформаційного забезпечення охорони здоров'я, осмислюють функції інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів за системою різних рівнів підготовки медиків в системі безперервної освіти. Фахівцями інформаційної сфери вивчаються проблеми медичної освіти як студентів і молодих спеціалістів, так і наукових співробітників медичних закладів. Типологічні характеристики вчених – користувачів медичних бібліотек – засновані на тематичних запитах їхніх інформаційних потреб.

Об'єкт - діяльність медичних бібліотек України.

Предмет – форми й методи інформаційно-бібліотечного обслуговування медичних фахівців в галузевих бібліотеках.

Мета кваліфікаційного дослідження: проаналізувати інноваційні форми й методи інформаційно-бібліотечного обслуговування медичних фахівців в бібліотеках галузі на прикладі Сумської обласної наукової медичної бібліотеки. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання наступних завдань:

- обґрунтувати сучасний стан бібліотечно-інформаційного обслуговування медичних фахівців
- дослідити диференціацію медичних фахівців в бібліотечному обслуговуванні як контингента користувачів медичних бібліотек: студентів медичних факультетів, медиків-науковців та фахівців-практиків медичної галузі;
- висвітлити інноваційні форми й засоби інформаційно-бібліотечного обслуговування медичних працівників Сумської обласної наукової медичної бібліотеки.

Аналіз фахової літератури визначив ступінь розроблення проблеми

дослідження та виявив, що окремі аспекти інформаційно-бібліотечного обслуговування медичних фахівців актуальні для значної групи дослідників, але поки що не набули в бібліотекознавстві комплексної розробки. Переважна більшість сучасних публікацій щодо інформаційно-бібліотечного обслуговування медичних фахівців в системі безперервної освіти присвячується аналізу досвіду створення книжкових виставок, проведенню семінарів молодих вчених, технологіям надання віртуальних бібліографічних довідок [33, 38, 69]. Формам та методам бібліотечного обслуговування фахівців-медиків присвячується стаття О. А. Зубка [23].

Питання різнорівневого інформаційного забезпечення медичних працівників на прикладі Харківського регіону поставлені фахівцем бібліотечної справи Т. В. Беляковою [6]. Однак автор не виділяє науковців медичної галузі як окрему групу читачів медичних бібліотек. Дані публікації свідчать про актуальність проблеми інформаційно-бібліотечного обслуговування медиків для значної кількості дослідників.

Інформаційне забезпечення охорони здоров'я у світовому масштабі під егідою Всесвітньої організації охорони здоров'я досліджує Ю. М. Дрешер [18]. Виділені наукознавцем різні рівні організаційної структури медичних бібліотечно-інформаційних центрів та бібліотек дозволяють усвідомити функції інформаційного обслуговування користувачів, в якому вчені-медики складають одну з груп поряд з лікарями-практиками, менеджерами (організаторами) охорони здоров'я, студентами. Забезпечення інформацією наукових досліджень розглядається фахівцями як компонент інформаційної діяльності бібліотек та інформаційних центрів і як функція і технологічний ресурс діяльності вчених-медиків.

Інформаційне забезпечення відрізняється від інформаційного обслуговування більш ефективним впливом на проведення і результати наукових досліджень. Л. Філіповою сформульовані основні види послуг

інформаційного обслуговування та інформаційного забезпечення медичних фахівців, які надаються в медичних бібліотеках та інформаційних службах. Виділено функції інформаційного забезпечення: комплектування документами відповідно до інформаційних потреб науковців; організація фонду відповідно до запитів учених; аналіз документальних потоків і складу фондів з метою забезпечення повноти комплектування, розробка та впровадження АІБС, підготовка і введення інформації [75].

Інформаційні потреби лікарів-практиків та науковців розглядають у своїх працях Т. Ганжа [12], Л. Є. Корнілова [37], Н. Орлеанська [51, 52, 54]. Потреби медичних працівників у фахових документах та інформації зосереджуються на стрімкій зміні технологій та методів лікування у медичній галузі.

В умовах пандемії, користуючись повнотекстовими базами даних вітчизняні медичні працівники матимуть змогу плідно та ефективно використовувати інформаційний потенціал електронних ресурсів. Ці питання розглядаються фахівцями бібліотечної справи [13, 24, 64].

Важливим напрямом вдосконалення забезпечення медичною інформацією є формування єдиного комунікаційного простору біомедичної інформації як частини глобального простору медико-біологічного профілю. Певний підсумок досліджень з інформаційного забезпечення фахівців медичної галузі було підведено у дослідженні Н. О. Артамонової. У наукових працях Н. О. Артамонової розглядається інформаційне забезпечення медичної науки як важливої підсистеми наукової медичної інформації. Вона вважає, що для ефективного здійснення інформаційного забезпечення медичної галузі потрібно постійно вивчати інформаційні потреби користувачів бібліотек, особливо в сучасних умовах глобалізації суспільства [2, 3, 4]. Таким чином, організація інформаційно-бібліотечного обслуговування медичної галузі розглядається як сукупність різноманітних форм та методів бібліотечного обслуговування в

поєднанні з бібліотеками та інформаційними центрами як соціальними інститутами.

Методологія та методи дослідження. Методологічною основою дослідження є системний підхід, методи аналізу, синтезу та узагальнення.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі охарактеризовано розвиток бібліотечного обслуговування студентів медичних закладів, науковців медичної галузі. медичних працівників-практиків. У другому розділі характеризуються інноваційні форми інформаційно-бібліотечного обслуговування Сумської обласної наукової медичної бібліотеки та їх застосування в період світової пандемії.

Розділ 1. Інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів медичних бібліотек.

1.1. Сучасний стан інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів медичних бібліотек

Отже, інформаційно-бібліотечне забезпечення медичних фахівців на сучасному етапі є важливим напрямком роботи галузевих бібліотек, а в епоху впровадження інформаційних технологій набуває нових рис та відкриває нові можливості для ефективного і якісного надання інформаційно-бібліотечних послуг. Сучасний стан інформаційно-бібліотечного обслуговування в медичних бібліотеках характеризується різноманітними функціональними перетвореннями, що зумовлює вдосконалення процесів цифрового інформаційного сервісу.

Медичні бібліотеки сьогодні під впливом факторів зовнішнього оточення працюють над реформуванням процесів інформаційного обслуговування та забезпечення доступу до інформаційних ресурсів власного виробництва та галузевих віддалених інформаційних ресурсів. Виконання цих завдань потребує від фахівців виваженого погляду на сучасні тенденції формування асортиментної політики бібліотечних продуктів та послуг, які мають базуватись на поєднанні сучасних інформаційних технологій, електронних поліоб'єктних баз даних та віртуальних довідкових служб, що працюють в режимі 24/7 і пропонують тематичні довідки, списки нових джерел, посилання на фахові Інтернет-ресурси.

Бібліотекою Харківського національного медичного університету створені необхідні умови для поповнення фондів книжковими і інформаційними ресурсами, актуалізовано асортимент послуг бібліотеки, що базуються на застосуванні новітніх інформаційних технологій обслуговування як в

традиційному, так і в он-лайн режимах Користуються попитом он-лайн довідки, які з 1999 року архівуються в БД виконаних довідок. Мова йде про те, що «...не всі запити, з якими користувачі звертаються до віртуальної довідкової служби, є унікальними. Дуже часто вони бувають однакові або подібні, тому було створено архів виконаних довідок, в якому користувачі можуть знайти відповідь на свій запит. Якщо в архіві не має відпові на запит, користувачі мають змогу оформити новий запит, вказавши своє ім'я, електронну адресу та запитання» [69, с. 86].

Важливою є робота в напрямі формування та розвитку системи менеджменту якості інформаційного сервісу. З цією метою при виконанні запитів бібліотекарі-бібліографи «звертаються як до україномовних баз даних («Український реферативний журнал», але й до англомовних – Medline, Knowledge Finder, EBSCO, PubMed, HINARI)» [38]. Робота над посиленням якості інформаційного сервісу медичних фахівців потребує проведення маркетингових досліджень, які дозволяють налагодити зворотній зв'язок з користувачами інформації і виявити їх користувацькі переваги.

Так в бібліотеці Сумського державного університету було проведено дослідження, спрямоване на вивчення потреб користувачів медичної інформації. Бібліотекарі прагнули знайти відповідь на низку питань, стосовно якості інформаційного сервісу та визначити перелік інформаційних продуктів та послуг, які користуються максимальним попитом. Участь в дослідженні взяли викладачі і наукові співробітники університету та студенти медичного факультету. За підсумками дослідження, студенти медичного факультету засвідчили, що головною метою звернення до бібліотеки є пошук конкретного документу (72,34%) і отримання допомоги в пошуку літератури за визначеною темою (26% респондентів). Як було виявлено в ході усної співбесіди, студенти практично не цікавляться новими надходженнями до бібліотеки, на відміну від викладачів, аспірантів та наукових працівників. В умовах пандемії зростає

кількість он-лайн запитів і зменшується фізична присутність в приміщенні бібліотеки.

В ході дослідження було зазначено, що попитом користується університетський репозитарій як «...електронний науковий архів для науковців, викладачів та студентів. Репозитарій почав свою роботу у грудні 2010 року як пілотний проект. На початок 2021 р. у репозитарії було вже розміщено понад 3,5 тисяч документів 750 науковців та викладачів університету, зареєстровано понад 56 тис. відвідувань із 40 країн світу. На квітень 2021 р. кількість публікацій в архіві становить понад 60 тисяч, кількість відвідувань сайту репозитарію склала 1515006 з 115 країн світу, кількість переглядів – 2430184. Користувачами репозитарію є дослідники з 16 країн: України, США, Німеччини, Швеції, Норвегії та інші» [57].

Електронну бібліотеку Сумського державного університету в умовах пандемії викладачі поповнюють за рахунок відео-лекцій, які готуються в приміщенні бібліотеки в онлайн-студії. Доступ до електронного каталогу, матеріалів медіатеки та тематичне оюслуговування відповідно до запитів користувачів є найзатребуванішими послугами студентів. Викладачів, в свою чергу, цікавить послуга з електронної доставки документів

1.2. Інформаційний супровід медиків-науковців

Освіта майбутніх фахівців медичної галузі розпочинається в медичних закладах вищої освіти різного рівня акредитації. Сучасну підготовку медичних працівників слід вважати важливою складовою більш широкої системи професійної підготовки лікарів, яка у вищих медичних закладах потребує найякіснішого забезпечення інформаційними ресурсами з медичних та медико-біологічних дисциплін.

Розвиток мережових технологій відкрив нові перспективи у світовій

освітній системі, що базуються на використанні дистанційних технологій, електронних бібліотек, нових крос-платформових рішеннях. Використання технологій Інтернет і он-лайн освіти має важливе значення і сприяє потужному процесові інтеграції медичних працівників до світового інформаційного співтовариства. Важливим засобом в умовах пандемії стає дистанційне навчання.

Безперечно, ефективне бібліотечне обслуговування студентів-першокурсників залежить, в першу чергу, від інформаційної грамотності користувачів. Інформаційна культура студентів розпочинається з навичок користування довідково-бібліографічним апаратом, навчанням їх електронним інформаційним технологіям. Це допоможе майбутнім медичним фахівцям використовувати ресурси бібліотеки для задоволення інформаційних потреб, а також залучити нових користувачів до бібліотеки. Так, на сайті бібліотеки Сумського державного університету, у складі якого функціонує медичний інститут, розташована «Сторінка першокурсника», яка створена для того, щоб допомогти зорієнтуватися в інформаційно-бібліотечних технологіях.

Майбутні ескулапи знайдуть на ній кілька порад, як швидко одержати книги і доступ до їх електронних версій, як зробити on-line замовлення через електронний каталог. Першокурсники, яким ще важко орієнтуватися в електронному каталозі, зможуть відправити запитання на on-line консультацію. Крім того, вже з перших днів навчального року читається курс лекцій для студентів-першокурсників «Інформаційна культура студента». В бібліотеці діють електронні абонементи користувача, автоматизована видача літератури.

Інформаційно-бібліотечне забезпечення студентів є одним з ключових моментів у навчанні. Основні завдання — це доступ до інформаційних ресурсів та процес обслуговування студентів, особливо англомовних. Наукова бібліотека Харківського медичного університету з 2011 р. надає іноземцям право користуватися документними ресурсами на абонементі та в читальному залі для

англомовних користувачів (Library for English medium students), що відразу ж привертає увагу студентів. В читальному залі експонуються виставки навчальної та методичної літератури, зарубіжних періодичних видань з медицини, художньої літератури на англійській мові. Збільшення он-лайн відвідувань залу електронної інформації говорить про активне використання електронних ресурсів.

Організація структурного підрозділу для англомовних студентів надає можливість бібліотекарю безпосередньо спілкуватися з користувачем. Студентам усіх курсів, особливо першого, надають консультації по використанню фондів бібліотеки. В обслуговуванні студентів приймають участь всі співробітники відділу літератури на іноземних мовах. Іноземці-старшокурсники, як правило, вже вільно розмовляють українською мовою. Складніше з першокурсниками — вони спілкуються англійською мовою. Для бібліотекарів, які обслуговують таких користувачів, розроблений англо-український та українсько-англійський розмовник - це допомагає більш якісно та ефективно забезпечити інформацією усіх англомовних студентів [29].

Науковою бібліотекою ХНМУ ще з 2009 р. розробляється путівник на англійській мові – «Guide», який щорічно оновлюється та видається новому користувачу бібліотеки при реєстрації [30].

Бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова постійно проводить моніторинг потреб та запитів користувачів. Так, співробітниками бібліотеки було проведено анкетування серед студентів-медиків за темами: «Бібліотечне обслуговування студентів: пошук нової моделі», «Як вас обслуговують в он-лайн режимі», «Бібліотека в навчальному процесі студента» [8]. Бібліотекарі сектору навчальної літератури значну увагу приділяють індивідуальному обслуговуванню студентів-першокурсників. При видачі документів проводиться бесіда про послуги та правила користування бібліотекою, вручається «Пам'ятка студента-

першокурсника ВНМУ ім. М. І. Пирогова», проводиться групова екскурсія по бібліотеці.

Як відомо, навчальна програма закладу вищої освіти передбачає час на самостійну роботу студентів. Бібліотека Одеського національного медичного університету створила електронну бібліотеку, яка стала однією з перших електронних бібліотек України для студентів-медиків. Електронні БД допомагають студентам ознайомлюватися з новими документами. На сторінках сайту бібліотеки Вінницького національного медичного університету виставляється бюлетень нових надходжень «Бібліокур'єр», де подається анонс деяких монографій та передплачених видань [39; с.109]. Таким чином, інформаційне обслуговування студентів-медиків у бібліотеках закладів вищої освіти сприяє зростанню інформаційної культури майбутнього фахівця, допомагає в опануванні медико-біологічних дисциплін та формує імідж лікаря. В умовах пандемії бібліотеки активно сприяли інформаційному супроводу освітнього процесу як в приміщенні закладу вищої освіти, так і в он-лайн середовищі.

Ефективність функціонування медичної галузі залежить не тільки від фахівців-практиків, але й, в першу чергу, від розвитку наукових досліджень та інновацій в медицині. Не останню роль по забезпеченню інформацією науковців відведено медичним бібліотекам, адже саме вони забезпечують інформаційний супровід освітньої і наукової діяльності. Для підтримання належного рівня професійної кваліфікації, відбору необхідних публікацій, отримання доступу до документних ресурсів необхідна допомога професіоналів бібліотечної справи.

Цікаві заходи та інноваційні форми бібліотечно-інформаційного сервісу запровадила в практику роботи Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету – це семінари молодих вчених, які зазвичай проходять за технічної підтримки навчально-наукового центру університету. Тема семінару – «Можливості доступу до електронних ресурсів у бібліотеці

Харківського державного медичного університету» [33]. Інформаційну важливість заходу посилило і те, що «Співробітники бібліотеки підготували доповіді з мультимедійним супроводом: про медичні електронні ресурси, які створює бібліотека університету, а також українські і російські медичні електронні ресурси; англomовні бази даних з медицини і можливості доступу до них. У семінарі взяли участь проректор з наукової роботи, завідувачі кафедр, доценти, аспіранти та асистенти кафедр, магістранти, лікарі-інтерни (всього понад 50 учасників). Тематика семінару викликала живий інтерес у присутніх. Після обговорення учасники семінару мали можливість ознайомитися з новинками літератури, що надійшли до бібліотеки. Семінар пройшов цікаво, учасники висловили пропозицію проводити такі семінари в бібліотеці систематично» [33, с.91-92].

Велику зацікавленість фахівців визвав також семінар, присвячений питанням патентно-інформаційних досліджень, інтелектуальній власності і Кокранівським оглядам. На цей семінар було запрошено керівника Служби інтелектуальної власності університету, яка розповіла про технологію патентно-інформаційних досліджень. Бібліотечні фахівці презентували патентні ресурси університету і технологію роботи з ними, Кокранівські огляди і доказову медицину, а також ознайомили учасників семінару з новою літературою по організації науково-дослідної роботи, зокрема, статистичному аналізу.

З 1996 року в університеті здійснюється підготовка іноземних студентів англійською мовою. Сьогодні в університеті навчається понад 1800 іноземних студентів, майже 800 з них – англійською мовою. Тому актуальною стала тема наступного семінару молодих вчених, які одночасно є викладачами, «Інформаційне забезпечення процесу навчання англomовних студентів» [33]. Саме це питання є важливим і актуальним для ефективного супроводу освітнього процесу. Його вирішення передбачає охоплення широкого кола питань з он-лайн доступу до іноземних джерел інформації, високої професійної

і мовленевої підготовки бібліотечних фахівців. «Співробітники бібліотеки презентували електронні англomовні ресурси та доступ до них. Учасники семінару, а їх було понад 40, навіть ті, хто вважав себе досвідченими знавцями Інтернет-технологій, отримали багато корисної інформації щодо каналів пошуку медичних наукових ресурсів та шляху доступу до різноманітних наукових та навчальних баз даних. Також, проведено бібліографічний огляд англomовної навчальної та наукової літератури з фондів бібліотеки, нові надходження іноземної літератури англійською мовою. Після закінчення семінару його учасники змогли отримати практичні навички з інформаційного пошуку у залі електронної інформації для науковців бібліотеки університету» [33, с.92].

Наукова бібліотека постійно організовує і проводить такі семінари-презентації. Крім вищезгаданих, розглядалися питання он-лайн доступу до баз даних з медицини закордонних бібліотек, стан і характеристика електронних інформаційних ресурсів медичної тематики і вжиття запобіжних заходів з охорони здоров'я населення, допомога бібліотеки в роботі молодих дослідників медичних питань: магістрів та здобувачів наукових ступенів і звань.

Цікаві інтерактивні доповіді, мультимедійні презентації привертають увагу керівників закладу вищої освіти, керівників Служби інтелектуальної власності ХНМУ, завідувачів кафедр, доцентів, аспірантів. Викладачі університету виступають з презентаціями своїх книг. «В рамках семінару учасники мають можливість ознайомитися з новою літературою з організації науково-дослідної роботи, в бібліотеці організовано постійно діючу виставку: „На допомогу науковцю”. У роботі семінару для молодих вчених-стоматологів вперше брали участь співробітники вузівських бібліотек Харкова з метою обміну досвідом. Всього за три останні роки в семінарах взяли участь більше ніж 300 учасників» [32, с.17].

В поточному році проведений семінар-презентація «Надійні інформаційні ресурси для медичної освіти та науки», на якому розглядалися такі питання:

«Світові інформаційні ресурси з медицини», «Доказова медицина. Кокранівські огляди», «Бібліотечно-інформаційні ресурси на допомогу науковцю та викладачу» [32]. З метою більш повного надання доступу до медичних видань заступник директора НБ ХНМУ з інформаційних технологій Т. Б. Павленко підготувала огляд-презентацію, де наочно показано, як використовувати алгоритми пошуку необхідної наукової медичної інформації. Крім власних ресурсів бібліотеки (електронний каталог та репозитарій), науковці зможуть знайти необхідні ресурси на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, ознайомитися з медичними базами даних, видавництвами, технологією патентного пошуку.

Результативність виконання наукових робіт вченими залежить від повноти інформування. У бібліотеці Львівського науково-дослідного інституту епідеміології та гігієни Міністерства охорони здоров'я України запроваджена міжлабораторна інститутська комп'ютерна система (МЛІКС), яка дає можливість оперативного прямого зв'язку з користувачами та підвищення ефективності інформаційного обслуговування. Основними задачами системи є: застосування сучасних методів доступу до інформаційних ресурсів, створення системи інформаційно-технологічного супроводу науково-дослідних робіт, підвищення ефективності інформаційного забезпечення наукових досліджень.

Крім того, на допомогу науковій діяльності інституту впроваджена система індивідуального інформування керівного складу інституту в системі вибіркового розповсюдження інформації (ВРІ). Інформування здійснюється за тематикою науково-дослідних робіт: діагностика та розробка нових методів і заходів профілактики, діагностики та лікування інфекційних захворювань бактеріологічної і вірусної етіології, що передаються комахами; інфекційні захворювання, керовані засобами специфічної профілактики – дифтерія, правець, туберкульоз; вивчення еколого-гігієнічних проблем довкілля; розробка науково обґрунтованих гранично допустимих концентрацій хімічних речовин у

воді водоїм.

Задоволенню інформаційних потреб науковців сприяють такі традиційні форми роботи, як виставки нових надходжень, Дні інформації, тематичні довідки в режимі «запит-відповідь», сигнальні інформування про поточні надходження. Зарубіжні медичні ресурси, такі як «БД MEDLINE, наукова електронна бібліотека e-library.ru та ін. значно розширили інформаційний потенціал бібліотеки» [72; с.90].

Чимало науковців віддають перевагу патентно-інформаційному пошуку для впровадження інновацій в медицині. Для оптимізації пошуку необхідної інформації важливим є знання інформаційних ресурсів Інтернету, а інколи і знання іноземних мов. Крім того, в роботі з патентними базами даних визначення предмета пошуку стає головним. Наприклад, при визначенні предмета пошуку «спосіб променевої діагностики цереброваскулярних захворювань» неправильними будуть: «кореляція даних рентгенівської церебральної ангіографії», «діагностика цереброваскулярних захворювань головного мозку з використанням методу магнітно-резонансної томографії» [5, с.166].

Таким чином, при роботі з міжнародною патентною класифікацією (МПК) слід пам'ятати, що вона має деякі недоліки, які пов'язані з непослідовністю застосування спеціальних медичних термінів і паралельним використанням різних її редакцій (нині їх налічується вісім). У деяких патентних базах даних через тривалість і складність процедури перегляду МПК розробники використовують свої національна версії патентної класифікації, наприклад, у патентному відомстві США і Європейському патентному відомстві. Це потребує окремого засвоєння принципів роботи з ними, виявлення специфіки відображення медичної термінології [5; с. 165].

Отже, ефективність пошуку патентної інформації залежить від висококваліфікованого фахівця бібліотечної справи, від його вміння

орієнтуватися в спеціалізованих базах даних. Вітчизняна дослідниця Н. О. Артамонова вважає, що бібліотечні працівники повинні проводити інформаційний моніторинг щодо конкретного наукового напрямку, оцінювати потенційні можливості та інформативність наявних в Інтернеті патентно-інформаційних ресурсів, аналізувати потреби науковців [5; с.163].

Національній науковій медичній бібліотеці належить провідне місце в системі забезпечення інформаційними ресурсами науковців. На сайті бібліотеки розташована бібліографічна база даних описів до патентів на винаходи України. Пошук в базі здійснюється за номером, автором, заявником патенту або ключовими словами. База даних містить більше 2,5 тисяч записів за період з 2012 по 2018 рр.

Важливим джерелом інформації для наукових працівників медичної галузі є Український реферативний журнал «Джерело», серія «Медицина». Це реферативне видання має особливе значення для забезпечення медичної науки та практики. УРЖ розглядається як засіб наукової комунікації, вторинне джерело інформації з провідних проблем медицини. Кожний випуск відображає масив первинних вітчизняних науково-інформаційних джерел за різними напрямками медичної галузі.

Серед електронних ресурсів, що активно використовують науковці Національного фармацевтичного університету, заслуговують на увагу «...веб-портал журналів відкритого доступу Directory of Open Access Journals (<http://www.doaj.org>), що нараховує понад 3 тис. наукових журналів (170 тис. статей); проект J-Gate – перший у світі сайт, що забезпечує повний онлайнний доступ до 17 млн. статей понад 5 тис. видавців і яким проіндексовано понад 15 тис. журналів на одній пошуковій платформі з повним текстом» [11, с.100].

На сайті Національної наукової бібліотеки ім. Вернадського розташована електронна бібліотека авторефератів дисертацій, яка включає весь масив документів з 1998 р. Пошук ведеться шляхом введення термінів, року видання,

прізвищ авторів, слів з назв дисертаційних досліджень, за галузями науки відповідно до класифікації Вищої атестаційної комісії. Так, науковці-медики для задоволення своїх інформаційних потреб здійснюють пошук за спеціальністю «медичні науки». Без знання предметних рубрик перед користувачами інформації постають великі труднощі. Не завжди пошук дає позитивний результат. Наприклад, на запит «хірургія дитячого віку» пошукова система видає нам 38 документів, розширений пошук за ключовими словами налічує 1928 авторефератів дисертацій, які не завжди релевантні, тому задача фахівця бібліотечної справи – знайти необхідні документи для користувача.

Таким чином, оптимізація пошуку документів та забезпечення інформаційних потреб вчених-медиків дає змогу значно розширити доступ науковцям до повнотекстових баз даних та сприяти загальнодоступності до світових медичних ресурсів.

РОЗДІЛ 2. СУМСЬКА ОБЛАСНА НАУКОВА МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА — ЦЕНТР БІБЛІОТЕЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ ОБЛАСТІ

2.1. Бібліотечне обслуговування фахівців-практиків медичної галузі

Сумська обласна наукова медична бібліотека займає важливе місце в інформаційній інфраструктурі регіону, здійснюючи інформаційний супровід медичних фахівців області. Започатковано цей напрям діяльності було у 1945 році з моменту утворення обласної медичної бібліотеки. На той час, по наявним матеріалам, бібліотекою користувалось менше 200 спеціалістів. Основне завдання бібліотеки — оперативно і якісно забезпечувати інформацією всі ланки охорони здоров'я області, сприяти впровадженню прогресивних

лікувальних технологій і досягнень в практику охорони здоров'я. Вирішенню цього завдання сприяв наказ Міністерства охорони здоров'я країни №212 від 13.04.1972 р. «О дальнейшем развитии и усовершенствовании научной медицинской информации в системе Министерства здравоохранения УРСР». На підставі індивідуального дозволу Міністерства охорони здоров'я України при обласній науковій медичній бібліотеці затверджується відділ наукової медичної інформації — створено центр наукової медичної інформації (НМІ) в області.

Збільшується обсяг інформаційної роботи в бібліотеці: регулярно проводяться огляди нової літератури, Дні інформації, Дні фахівця, видається бюлетень нових надходжень документів. В Сумській ОНМБ організовується обслуговування абонентів в режимі вибіркового розповсюдження інформації (ВРІ). З метою виявлення інформаційних потреб лікувально-профілактичних закладів і індивідуальних абонентів фахівцями бібліотеки проводяться маркетингові дослідження. Так з метою аналізу інформаційних потреб працівників галузі, головним лікарям і керівникам груп науково-медичної інформації розсилались «Анкети визначення інформаційних потреб лікувально-профілактичних установ» (2013 р.). Результати анкетування дозволили відредагувати картотеки заявок споживачів ВРІ. У режимі вибіркового розповсюдження інформації обслуговуються керівники лікувально-профілактичних закладів: головні лікарі, їх заступники з лікувальної роботи; головні спеціалісти управлінь охорони здоров'я, лікарі-практики. Інформацію вони використовують, як правило, для роботи, лекцій, докладів, а також для підготовки науково-дослідних та дисертаційних робіт. Тематика вибіркового розповсюдження інформації визначається потребами фахівців -управлінців сфери. Нині в Сумській ОНМБ обслуговується понад 150 абонентів вибіркового розповсюдження інформації: начальник Сумського обласного управління охорони здоров'я, його заступники та головні фахівці області.

З початку 70-х рр. ХХ ст. активізувалась робота міжбібліотечного

абонементів, його послугами користується 30 сільських і районних бібліотек. На замовлення читачів отримується понад 300 документів. Відкриваються заочні абонементи, послугами яких щорічно користується понад 300 абонентів. До початку пандемії були розповсюджені виїзні виставки літератури на конференціях, семінарах, в лікувальних закладах. 1980-ті роки — розквіт бібліотечної справи в Україні. Бібліотека забезпечує довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування фахівців. Ці нові напрями діяльності «потребувало застосування принципово нових знань і умінь та призвело до необхідності подальшого підвищення кваліфікації персоналу. Відповіді на чималу кількість запитань доводилося знаходити в процесі щоденної практики» [63, С.3].

Розглянемо трансформації, які відбулися в системі інформаційно-бібліотечного сервісу медичних бібліотек України. Починаючи із 90-х років важливе місце починає займати поряд з різними видами бібліографічного й фактографічного обслуговування і видача он-лайн довідок, а також консалтингова діяльність медичних бібліотек. Бібліотеки закладів вищої освіти, пов'язані із медичною тематикою, активно розвивають роботу з формування інформаційної культури користувачів-медиків.

В режимі довідкового обслуговування щорічно складається 50 письмових тематичних довідок і надається понад 600 усних. Обслуговується 50 абонентів в режимі вибіркового розповсюдження інформації більше 100 абонентів колективних. Щорічно їм надається більше 3 тис. оповіщень. Інформація про нові надходження, нові досягнення медицини, які відображаються в періодичних виданнях, доводиться до користувачів через «Список нової літератури, яка надійшла в Сумську обласну медичну ЦБС...», рекомендаційні списки: «Це ви прочитаєте в журналах і збірниках», «Інформація і управління в охороні здоров'я», «На допомогу середньому медпрацівнику», «Рационалізація і винахідництво в медицині» [73]. Систематичними до початку пандемії були

виїзди на заняття груп середніх медичних працівників з оглядами літератури за фахом. Кількість користувачів із числа середніх медичних працівників значно зростає.

Одним із важливих моментів в обслуговуванні користувачів є активність використання єдиного документного фонду структурними підрозділами. В 1984 році в бібліотеці вперше була запланована робота внутрішньосистемного абонементу (ВСА). Із філіалів було одержано 166 замовлень, як на конкретні видання, так і тематичні. Бібліотекам направлено 675 джерел. З ініціативи бібліотеки філіалам направлялись актуальні тематичні добірки, використовувалась кільцева пошта. Такий вид обслуговування давав можливість користувачам з будь-якого району використовувати фонд головної медичної бібліотеки області через посередництво медичної бібліотеки свого закладу.

Працівники відділу обслуговування не залишають без уваги різні категорії користувачів: як практичних лікарів зі стажем, так і молодих фахівців. Відділом обслуговування було запозичено досвід Чернігівської обласної медичної бібліотеки по бібліотечно-інформаційному обслуговуванню молодих спеціалістів. Було складено план заходів, оформлена картотека лікарів-інтернів по спеціальностям, читацькі формуляри виділені кольоровим індикатором. В результаті 100% молодих фахівців області одержали інформацію про можливості, які надає бібліотека для роботи над підвищенням своєї кваліфікації.

Для поліпшення якості обслуговування медиків працівники бібліотеки систематично проводять анкетування користувачів. Питаннями анкети передбачалась оцінка користувачами роботи бібліотеки з бібліотечного обслуговування, якості заходів, якості комплектування фондів, якості і культури інформаційного сервісу. Результати аналізу анкет підказали, які прорахунки зроблені в роботі бібліотеки.

До пандемії бібліотека активно проводила виїзні форми обслуговування і обслуговування на робочому місці, інформаційно-масові заходи в закладах охорони здоров'я. Щорічно виконувалось більше 100 масових заходів, більше 50% з них — безпосередньо в лікувально-профілактичних закладах.

Складовою частиною діяльності ОНМБ є краєзнавча робота, основи якої були закладені ще в 1953 році. Довідково-бібліографічний апарат по краєзнавству представлений базою даних «Історія медицини Сумської області», яка постійно поповнюється публікаціями з газет «Медицина і здоров'я», «Сумщина» та іншими періодичними виданнями. На веб-сайті бібліотеки розміщений «Календар знаменних і пам'ятних дат», пріоритетним напрямом якого є краєзнавче спрямування. Бібліографи Сумської ОНМБ щорічно готують «Знаменні і пам'ятні дати з історії медицини Сумської області на поточний рік» [74]. Цей бібліографічний посібник складається з 2-х частин. В першій – за прямою хронологією розташовані усі дати, що стосуються історії медицини області, друга ж частина має назву – «Цього року виповнюється» (Додаток В).

Працівники відділу бібліографії знайомлять медичну громадськість із зібраними матеріалами з історії медицини області: читаються лекції про видатних медиків-уродженців Сумської області на лікарняних конференціях, надаються матеріали студентам Сумського медичного інституту, до 30-ї річниці незалежності України був підготовлений тематичний огляд історії, сучасного стану та стратегій розвитку безпеки здоров'я в регіоні, який розіслали всім лікувально-профілактичним закладам області

Бібліографами для фахівців медичної галузі підготовлені та видані бібліографічні покажчики «Видатні медики-уродженці Сумської області», «Охорона здоров'я Сумської області», «Наукові роботи лікарів Сумської області»; видано серію біобібліографічних покажчиків про відомих медиків Сумщини – «Видатний терапевт Д. Д. Плетньов», «Видатний вчений, мікробіолог Г. Г. Савченко», до 100-річчя з дня смерті визначного ортопеда-

травматолога, уродженця смт Бурині Сумської області М. П. Новаченка – «Український ортопед-травматолог М. П. Новаченко», «Ігор Дмитрович Дужий», «Миротворцев Сергій Романович – видатний вчений-хірург» та інші [74].

Слід відмітити, що у 2000-ті роки зростають нові надходження до бібліотеки, що надає можливість бібліотекарям більш активно пропагувати документний фонд, залучати нових користувачів до бібліотеки. Так, відділом обслуговування в 2020 році було обслуговувано 4565 користувачів, медиків з них – 96 % (лікарі – 19 %, середні медичні працівники – 61 %, науковці – 1 %, організатори охорони здоров'я – 2 %, студенти – 13 %).

2.2. Діяльність медичних бібліотек в умовах всесвітньої пандемії

Умови локдауну сприяли активній трансформації форм і засобів діяльності медичних бібліотек в напрямі опанування цифрового інформаційного простору та сучасних засобів дистанційної комунікації. Однією із затребуваних фахівцями і важливих форм інформаційного сервісу стали розглядатись огляди літератури, що нині проводяться бібліотеками в дистанційному режимі. В постійно-змінюваних умовах бібліотеки опанували змішану форму бібліотечно-інформаційного обслуговування, яка передбачає поєднання надання послуг в приміщенні бібліотеки чи медичної установи та он-лайніві заходи.

Важливо зауважити, що в умовах пандемії, он-лайнної та змішаної форм навчання медичних працівників такуж само тактику обирають і бібліотеки. Вони пропонують своїм користувачам інтегровані форми обслуговування. Вони базуються на поєднанні он-лайнних форм та обслуговуванні в межах бібліотеки. Саме змішана форма інформаційного сервісу підтримує зацікавленість медичних працівників як до бібліотеки, так і до новинок фахової літератури. Актуальними були бібліографічні огляди нових надходжень:

«Сучасний стан боротьби з епідемією туберкульозу» – в обласному протитуберкульозному диспансері, «Роль медичних сестер в наданні допомоги хворим поліклініки» – є в міській поліклініці № 3, «Нові технології в акушерстві та гінекології» – в міському пологовому будинку, «Догляд, лікування та виховання дітей віком до 5 років» – в обласному Будинку дитини та інші.

Як відомо, інформація втрачає свою новизну, тому ті знання, які набули практикуючі лікарі ще студентами, застарівають. Для поліпшення інформаційної культури, пропаганди бібліотечно-бібліографічних знань для медичних працівників проводяться он-лайн бібліографічні огляди джерел «Прикнижна і пристатейна бібліографія для лікарів», «Інформаційний бюлетень: «Додаток до журналу Академії медичних наук України» та інші. Крім того, надаються групові та індивідуальні консультації, тематика яких різноманітна: «Довідково-пошуковий апарат ОНМБ», «Правила складання та оформлення списків літератури до атестаційних робіт», «Пошук документів за фахом», «Український реферативний журнал «Джерело», «Видання Національної наукової медичної бібліотеки України на допомогу практикуючому лікарю», «Відображення в довідково-бібліографічному апараті нормативно-директивних документів» тощо.

Важливою формою бібліографічного інформування фахівців медичної галузі залишаються комплексні форми бібліотечно-інформаційного обслуговування. Це традиційні «Дні інформації», «Дні фахівця». Вони базуються на експозиції новинок, які надходять до бібліотеки за певний проміжок часу. Важливо запропонувати саме нові джерела інформації, які мають наукову вагу для медичних працівників. Саме це і складає важливість в організації цих комплексних заходів - необхідність фахового підходу до відбору інформації та документних джерел.

Відповідно до вимог дистанційної та змішаної форм обслуговування ці заходи відбуваються в режимі он-лайн. Сумська обласна наукова медична бібліотека здобула важливий досвід діяльності в цьому напрямі. На заходи в якості експертів, доповідачів, слухачів апрошуються лікарі усіх медичних закладів, головні лікарі, їх заступники, лікарі сімейної медицини. Дні інформації дозволяють отримати новий фаховий досвід, здійснити обмін думками, обговорити новітні практичні технології в медичній сфері діяльності. До проведення заходів неодноразово запрошувались представники фармацевтичних кампаній, які виступали з доповідями, рекомендаціями та надавали нову інформацію фаховому середовищу.

Важливою складовою цих комплексних заходів є перегляди нової літератури з означених тем. Зазвичай найбільшим попитом користуються монографії, журнальні статті, доповіді наукових конференцій та симпозіумів, які містять багато цінної і нової інформації для фахівців галузі. Важливим можна вважати той факт, що бібліотечні працівники долучають до проведення цих комплексних заходів спеціалістів з обласного центру підвищення кваліфікації медичних працівників.

До Дня фахівця працівники Сумської ОНМБ готують он-лайн виставки нових надходжень «Донорство в Україні: сучасний стан, проблеми, шляхи вдосконалення», для обласного бюро судово-медичної експертизи «Вдосконалення служби судово-медичної експертизи», для обласного психоневрологічного диспансеру «Нервово-психічні порушення у дітей», для обласного онкологічного диспансеру «Останні досягнення онкології – практикуючому лікарю», для обласного перинатального центру «Оптимізація тактики ведення пацієнток з гінекологічними захворюваннями» та інші. Основою Дня фахівця є он-лайн перегляд документів та бібліографічний огляд, метою яких є ознайомлення медичних працівників з інформаційними матеріалами.

Тематика Днів фахівця визначається потребами та побажаннями медиків. Для з'ясування тем розсилаються оповіщення та анкети в лікарняні заклади області. За останній час бібліотекою були проведені дні Фахівця в Сумській обласній стоматологічній поліклініці – «Надання стоматологічної допомоги в сучасних умовах», день онколога в обласному онкологічному диспансері – «Якість надання онкологічної допомоги», «Профілактика та лікування професійних захворювань на виробництві» – в медико-санітарній частині Сумського машинобудівного науково-виробничого об'єднання ім. Фрунзе (Додаток Е).

Аналіз проведеної роботи відбувається по наступним показникам:

- кількість і категорії спеціалістів, які прийняли участь;
- кількість і види документів, які використовувалися для бібліографічного огляду та перегляду;
- кількість і види документів, відібраних для використання.

Спостереження показали, що після Днів фахівця кількість замовлень на літературу значно збільшується. Отже, День фахівця є ефективним засобом інформаційного обслуговування. Крім того, завдяки Дням фахівця відбувається реклама Сумської обласної наукової медичної бібліотеки як інформаційного центра представників медичної галузі.

На жаль, можна констатувати, що новітні технології в Сумській обласній науковій медичній бібліотеці запроваджуються дуже повільно. Та, незважаючи на всі труднощі, бібліотека має стратегічну мету – інформаційне забезпечення медичною інформацією фахівців галузі та максимальний доступ до неї користувачам. Перспективи розвитку інформаційно-бібліотечного обслуговування в Сумській обласній науковій медичній бібліотеці пов'язані з подальшою інформатизацією та забезпеченням відкритого доступу до медичних баз даних користувачам; поєднанням традиційного міжбібліотечного обслуговування з електронною доставкою документів; створенням віртуальної

інформаційно-довідкової служби. Ця форма роботи економить час користувачам міста та надає можливість отримати довідку з будь-якого міста України.

Висновки

В процесі кваліфікаційного дослідження досягнуто поставлену мету та вирішено всі завдання, що дозволило дійти таких висновків:

1. Вивчено історію та розвиток бібліотечного обслуговування медичних працівників в Україні на прикладі Національної наукової медичної бібліотеки України та Сумської обласної наукової медичної бібліотеки. В дослідженні використані праці науковців і практиків галузі. Медичні бібліотеки в Україні розвивалися разом з розвитком медичної галузі відповідно її потреб, таких як навчальні, практичні та наукові. А бібліотечне обслуговування медичних працівників в Україні в усі часи розвивалося в напрямках сприяння задоволенню інформаційних потреб фахівців медичної галузі.

2. Висвітлено сучасний стан бібліотечного обслуговування медичних фахівців. Розвиток науки, вільний доступ громадян до інформації через глобальні комп'ютерні мережі сприяв кардинальним змінам в інформаційно-бібліотечному обслуговуванні користувачів-фахівців медичної галузі. Інформаційно-бібліотечне забезпечення медичних фахівців на сучасному етапі є важливим напрямом роботи галузевих бібліотек. Впровадження інформаційних технологій набуває нових рис та відкриває нові можливості для ефективного і якісного надання інформаційно-бібліотечних послуг. Сучасний стан інформаційно-бібліотечного обслуговування в медичних бібліотеках характеризується різноманітними функціональними перетвореннями, що зумовлює вдосконалення процесів автоматизації та інформатизації.

3. Досліджено диференціацію медичних фахівців як контингенту користувачів спеціальних бібліотек: студентів медичних факультетів, медиків-науковців та фахівців-практиків медичної галузі. Забезпечення документами та інформацією студентів медичних факультетів, лікарів, середніх медичних працівників, науковців сучасними медичними бібліотеками надається різними

засобами на основі використання сучасних інноваційних технологій, інформаційних ресурсів на різних носіях інформації. Оптимізація пошуку документів та забезпечення інформаційних потреб користувачів-медиків дає можливість значно розширити доступ науковцям до повнотекстових баз даних та сприяти загальнодоступності до світових медичних ресурсів.

4. Прагнучи задовольнити наукові, професійні та освітні потреби медичних фахівців, персонал бібліотек спрямовує свою діяльність на розширення кола інформаційних та сервісних послуг, для поліпшення їхнього обслуговування. Послуги, які надаються користувачам, постійно розширюються і модернізуються. Це розвиток веб-сайтів медичних бібліотек, електронні бібліотеки, повнотекстові бази даних, електронні журнали, репозиторії, віртуальна довідка; вибіркове розповсюдження інформації; електронна доставка документів.

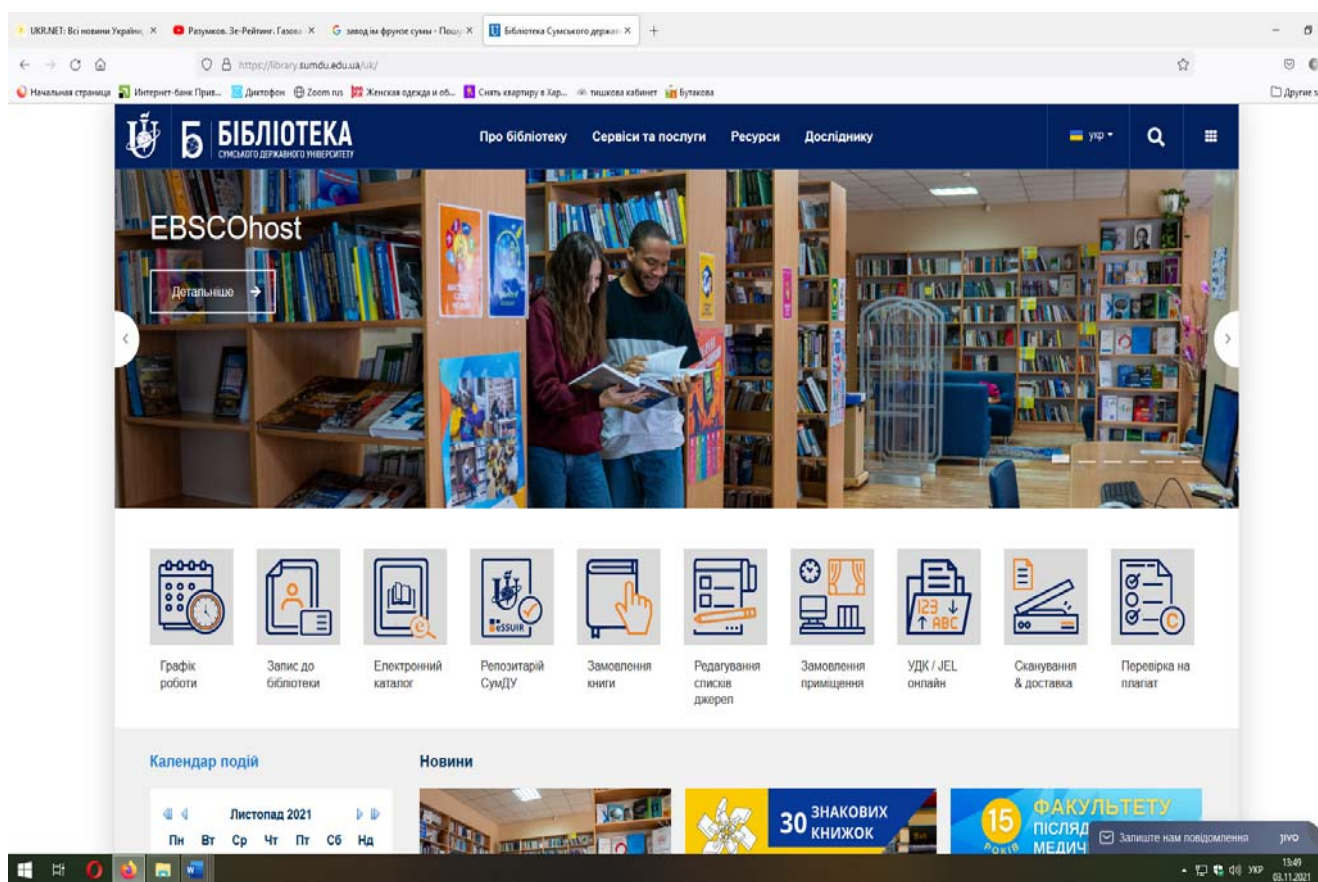
5. Висвітлено напрями інформаційно-бібліотечного обслуговування медичних працівників Сумської обласної наукової медичної бібліотеки. Пріоритетний напрям роботи Сумської обласної наукової медичної бібліотеки ґрунтується на інформаційних потребах користувачів, що сприяє розвитку бібліотечного обслуговування медичних фахівців.

Перспективи розвитку інформаційно-бібліотечного обслуговування в Сумській обласній науковій медичній бібліотеці пов'язані з подальшою інформатизацією на основі впровадження мережових інноваційних технологій, розширенням доступу до фахових БД і створенням комфортного інформаційного середовища у вигляді коворкінг-центру.

ДОДАТКИ

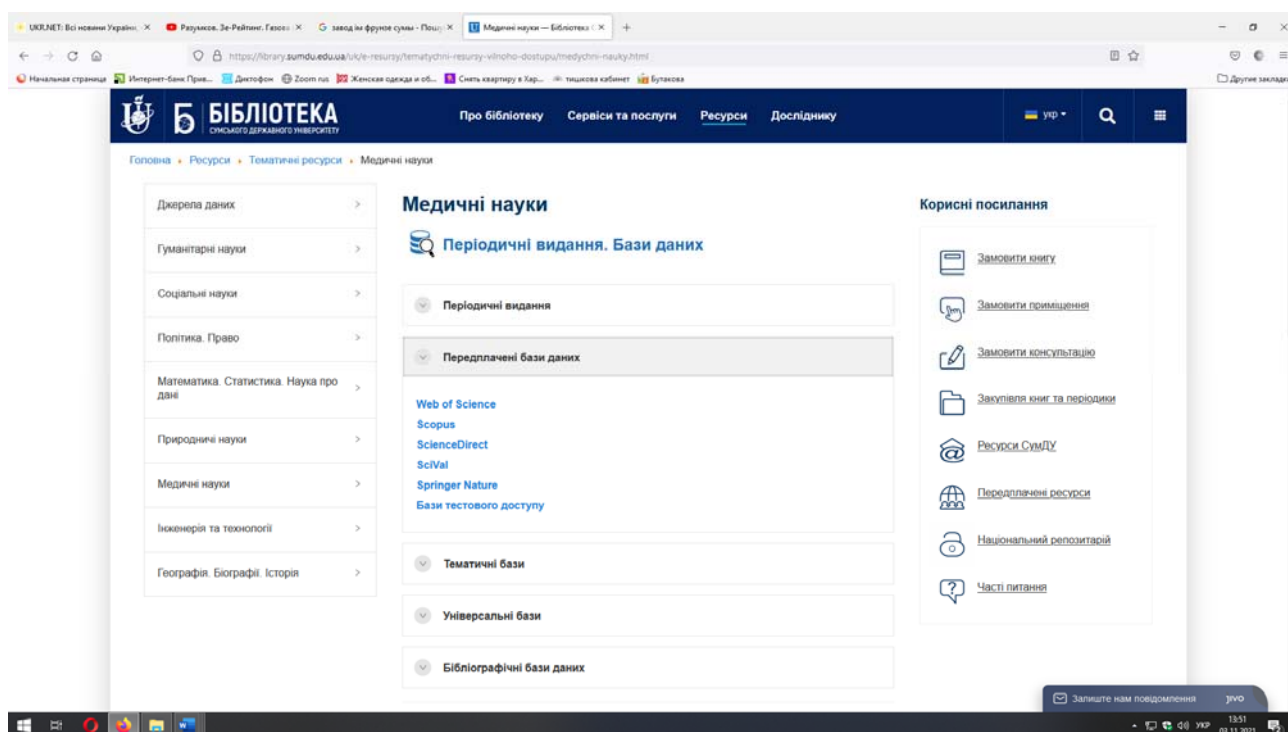
Додаток А

Web-сторінка бібліотеки Сумського державного університету

Додаток Б

Інформаційний доступ до передплачених баз даних з медицини в бібліотеці Сумського державного університету

Додаток В

UKR.NET: Всі новини України X Радумське, За-Рейтинг, Гаско X **ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ** X

https://medbook.sum.ua/zhamenni-i-pamyatni-daty-z-istoriy-medycyny-sumskoyi-oblasti-na-2020-rik-2.html

Начальна сторінка Інтернет-банк Прив... Диктофон Zoom plus Жінська одяжка и об... Сміть квартиру в Хар... тишкова кабінет Бутасова

Про нас Структура Правила користування Знаменні дати Це Ви прочитаєте Наші презентації Рідкісні видання

Сумська обласна наукова медична бібліотека

Понеділок - П'ятниця
9.00 - 18.00
Субота - 9.00 - 17.00
Неділя - вихідний

Деталі Категорія: Знаменні дати Перегляди: 665 [Друк](#)

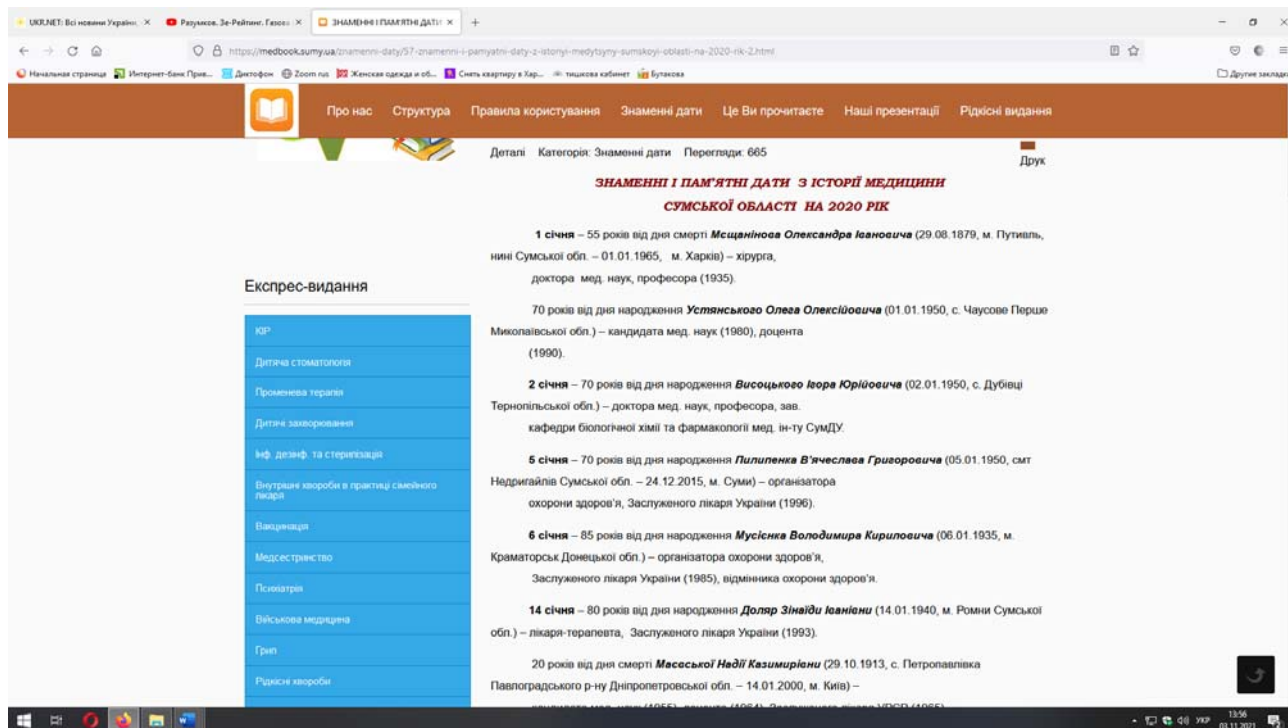
**ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ З ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2020 РІК**

Windows taskbar: 13:54 09.11.2021

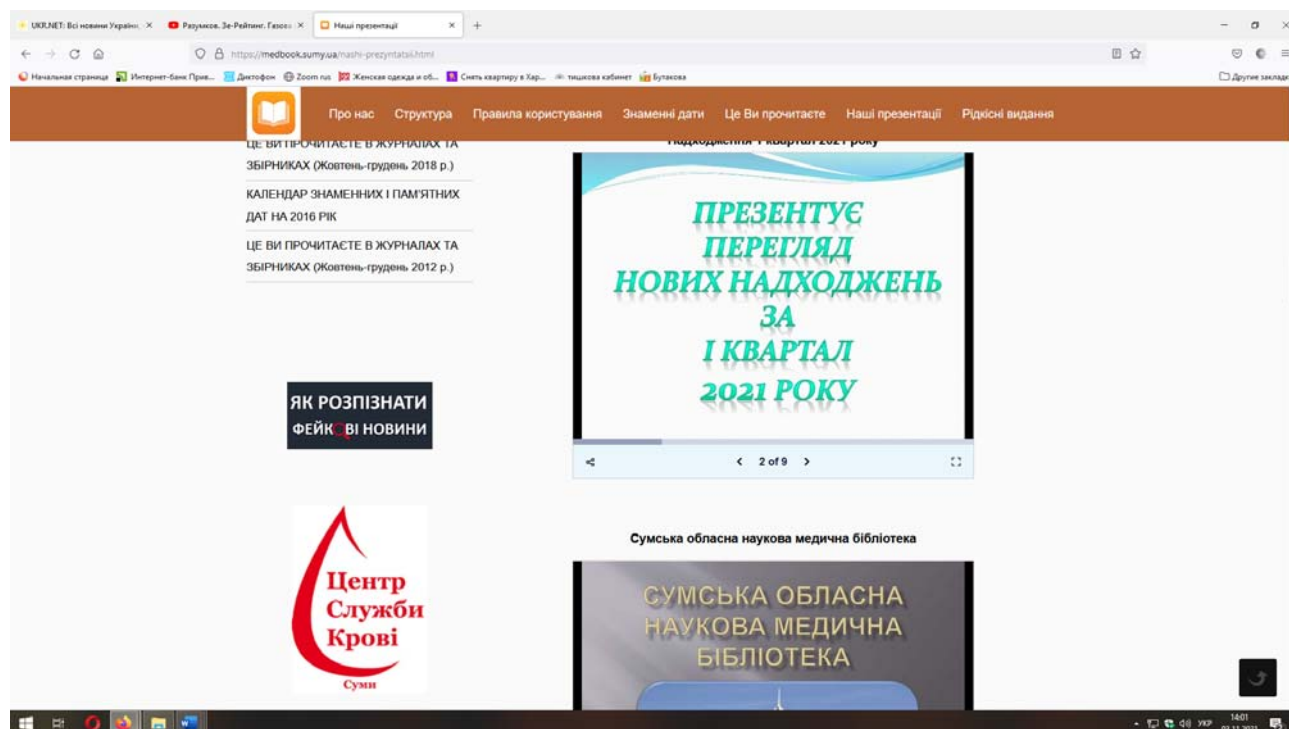
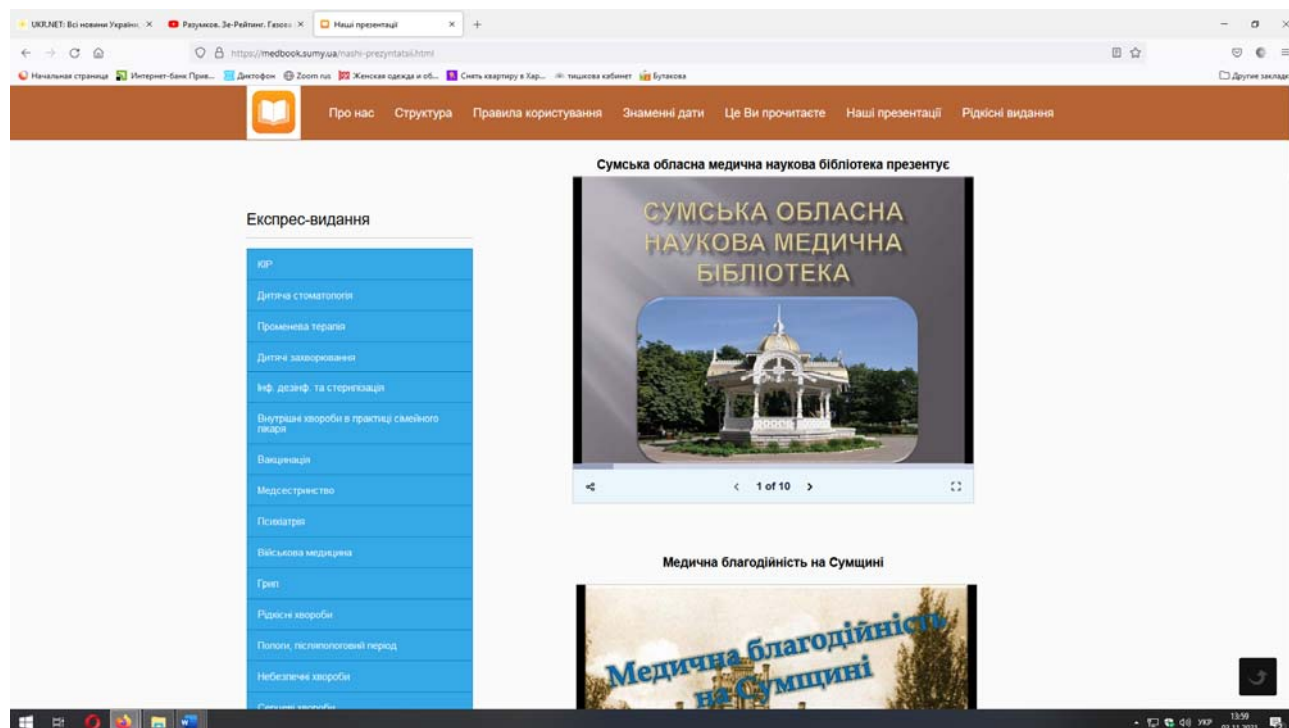
Додаток С

Календар знаменних і пам'ятних дат з історії медицини Сумської області

На 2020 р.

Презентації нових надходжень

Ресурси про дослідження COVID-19

Глобальна надзвичайна ситуація зі здоров'ям може відбуватися без попередження, що ми спостерігаємо при пандемії коронавірусу COVID-19. Вчені намагаються розробити вакцини та методи лікування якомога швидше, щоб задовольнити зростаючі потреби постраждалих, а видавці відкрили вільний доступ до актуальних та достовірних джерел наукової інформації з цього питання.

Для підтримки дослідників-медиків та медичних працівників пропонуємо надійні веб-ресурси щодо кращого розуміння та боротьби із небезпечним захворюванням.

Загальні інформаційні ресурси офіційних установ України

COVID-19 (Національний інститут стратегічних досліджень)

Актуально про COVID-19 (МОЗ України)

Застосування ліків при COVID-19 (Державний експертний центр МОЗ України)

Коронавірус (COVID-19) (Національна служба здоров'я України)

Коронавірус в Україні: офіційний інформаційний портал (МОЗ України)

Коронавірусна інфекція COVID-19 (Центр громадського здоров'я МОЗ України)

Система моніторингу поширення епідемії коронавірусу (Апарат РНБО України)

Глобальні світові інформаційні ресурси – статистичні дані, результати досліджень, наукові публікації та препринти

ACS Publications

American Society for Microbiology (ASM)

Annual Reviews

Atypon

BMJ

BMJ's Coronavirus (covid-19) Hub (The BMJ)

CABI

[Chemistry in Coronavirus Research: A Free to Read Collection from the American Chemical Society](#) (ACS Publications)

[CNKI](#)

[Coronavirus & Infectious Disease Research Hub](#) (SSRN)

[Coronavirus \(COVID-19\)](#) (Cochrane Library)

[Coronavirus \(COVID-19\)](#) (GOV.UK)

[Coronavirus \(Covid-19\)](#) (NEJM)

[Coronavirus \(COVID-19\) Research Highlights](#) (Springer Nature)

[Coronavirus](#) (Nature)

[Coronavirus](#) (Taylor & Francis Online)

[Coronavirus](#) (Thieme)

[Coronavirus disease \(COVID-19\) pandemic](#) (World Health Organization)

[Coronavirus \(COVID-19\)](#) (CDC)

[Coronavirus Disease 2019 \(COVID-19\)](#) (FDA)

[Coronavirus Disease 2019 \(COVID-19\)](#) (JAMA Network)

[Coronavirus Free Access Collection](#) (Cambridge University Press)

[Coronavirus Guidelines](#) (Relief Central)

[Coronavirus infection and pregnancy](#) (RCOG)

[Coronavirus OR 2019-nCoV OR nCoV](#) (Ovid)

[Coronavirus: Research, Commentary, and News](#) (Science)

[COVID-19](#) (CDC)

[COVID-19](#) (CMAJ)

[COVID-19](#) (ECDC)

[COVID-19](#) (RSNA)

[COVID-19 and Cardiology](#) (European Society of Cardiology)

[COVID-19 and HIV](#) (UNAIDS)

[COVID-19 and World Neurology](#) (World Federation of Neurology)

[COVID-19 Dashboard by the Center for Systems Science and Engineering \(CSSE\) at Johns Hopkins University \(JHU\)](#)

[COVID-19 Guidance](#) (OHCHR)

[COVID-19 Information Hub](#) (AstraZeneca)

[COVID-19 INFORMATION PORTAL](#) (EBSCO)

[COVID-19 outbreak](#) (World Heart Federation)

[COVID-19 Research](#) (NIH)

[COVID-19 Resource Centre](#) (The Lancet)

[COVID-19 Resources & Tools \(Coronavirus Resources\)](#) (Wolters Kluwer)

[COVID-19 Resources](#) (SMA)

[COVID-19](#) (Open Ukrainian Citation Index (OUCI))

[COVID-19: the latest research & publishing opportunities](#) (Emerald)

[Elsevier's COVID-19 Healthcare Hub](#)

[Fighting coronavirus](#) (EPO)

[Free Resources on MUSE During COVID-19](#) (Project Muse)

[Get the insights you need on COVID-19](#) (Clarivate resources)

[How to talk to your child about coronavirus disease 2019 \(COVID-19\)](#) (Unicef)

[JSTOR resources during COVID-19](#) (JAMA Network)

[LitCovid](#)

[Novel Coronavirus Information Center](#) (Elsevier's free health and medical research on the novel coronavirus (SARS-CoV-2) and COVID-19)

[Oxford COVID-19 Evidence Service](#) (CEBM)

[Topic Article Package: Coronavirus \(COVID-19\)](#) (KARGER Publishers)

[WHO Coronavirus \(COVID-19\) Dashboard](#) (World Health Organization)

[Коронавірус \(COVID-19\)](#) Unicef Ukraine

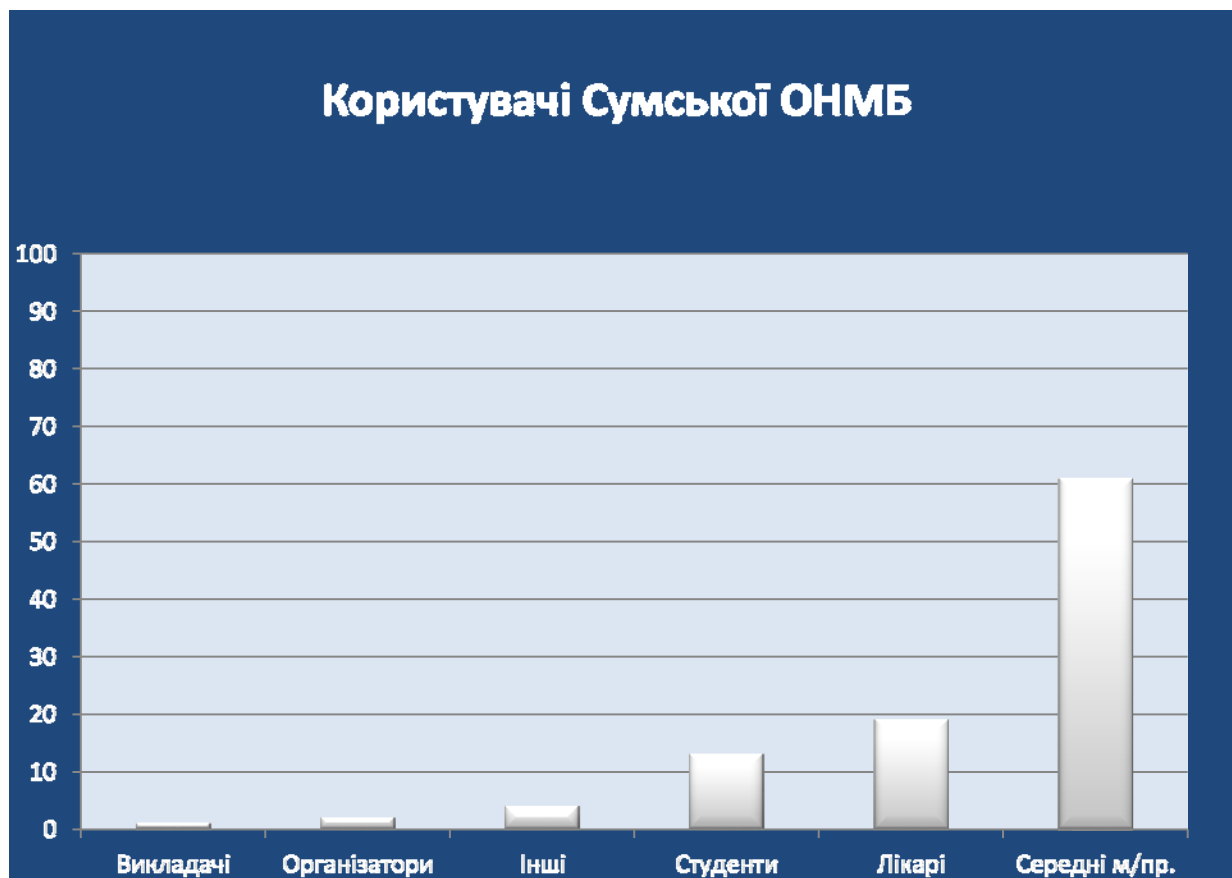
Додаток Е

Бібліографічний покажчик, підготовлений співробітниками Сумської
обласної наукової медичної бібліотеки

Додаток Ж

Склад користувачів Сумської ОНМБ

Кількість користувачів у 2020 році – 4585

Викладачі – 1%

Організатори – 2%

Інші – 4%

Студенти – 13%

Лікарі – 19%

Середні медичні працівники – 61%

Список використаних джерел

1. Артамонова Н. О. Досвід розвитку науково-медичного інформаційно-комунікативного середовища вітчизняної медичної науки // Вісн. Харків. держ. акад. культури. Х., 2009. Вип. 27. С.155–65.
2. Артамонова Н. О. Еволюція комунікаційних засобів системи наукової медичної інформації // Вісн. Харків. держ. акад. культури. Х., 2010. Вип. 30. URL: [http : //www.nbuv.gov.ua / portal /soc_gum / vkhdak / 2010_30 / V30-2-6.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhdak/2010_30/V30-2-6.pdf).
3. Артамонова Н. О. Система інформаційного забезпечення медичної науки в Україні : монографія / Н. О. Артамонова, М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури. Харків : Міськдрук, 2010. 370 с.
4. Артамонова Н. Сучасні тенденції розвитку наукової медичної інформації / Вісн. кн. палати. 2009. №8. С.27–30.
5. Артамонова Н. О. Шляхи оптимізації патентно-інформаційного пошуку в Інтернеті (на прикладі медичної галузі) // Вісн. Харків. держ.акад. культури. 2007. Вип. 19. С.162–168.
6. Белякова Т. В. Праці науковців медичних вузів м. Харкова у фондах університетських бібліотек / Т. В. Белякова // Бібліотечно-інформаційна інфраструктура медичної, фармацевтичної галузі України : традиційний та інноваційний шляхи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 26-27 трав. 2011 р. Харків, 2011. С.91–94.
7. Бородина В.А. Библиотечное обслуживание : учеб.-метод.пособие М. : Либерия, 2004. 168 с.
8. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова [http // library.vsmu.edu.ua/](http://library.vsmu.edu.ua/)
9. Веденко Б. Г. Постійна безпосередня професійна підготовка медичних фахівців // Новости мед. и фармации. 2011. № 7. С. 21.

10. Відеоконсультація по роботі з сайтом бібліотеки [Електронний ресурс]. — Сайт бібліотеки ДЗ «Луганський державний медичний університет». 2011–2013. – URL: [http:// library.lsmu.edu.ua](http://library.lsmu.edu.ua).
11. Гавриш Н. Б. Бібліотечна складова у формуванні єдиного інформаційного поля галузі // Стан та перспективи розвитку системи науково-інформаційного забезпечення медичної галузі України : матеріали міжнародн. наук-практ. конф., 19-20 травня 2010 р. К., 2011. С. 96 — 100.
12. Ганжа Т. І. Інформаційно-бібліографічне обслуговування лікарів обласної дитячої клінічної лікарні // Актуальні питання теоретичної медицини. Актуальні питання клінічної медицини. Мікроелементози в клінічній медицині : матеріали наук.-практ. конф. студентів, молодих вчених, лікарів та викладачів , Суми, 21-23 квітня 2010 року / Відп. за вип. Л. Н. Приступа. Суми : СумДУ, 2010. URL: [http:// essuir.sumdu.edu.ua / handle / 123456789 / 12136](http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/12136).
13. Гарина Н. В. Электронная библиотека как современный информационный центр оптимизации медицинского образования // Стан та перспективи розвитку системи науково-інформаційного забезпечення медичної галузі України : матеріали міжнародн. наук-практ. конф., 19-20 травн. 2010 р. К., 2011. С. 27–31.
14. Глобіна Т. О. Сторінки історії і діяльності відділу довідково-інформаційної роботи / Держ. наук. мед. Бібліотека : (До 70-річчя заснування). К., 2002. С. 81–86.
15. Гордієнко І. В. Розвиток інформаційно-бібліотечного забезпечення спеціалістів-медиків //Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2006. №3. С.17–19.
16. Діжур Т. А. Досвід Херсонської ОНМБ по створенню імідж-каталога // Медичні бібліотеки України в сучасному світі науки, культури, освіти : матеріали міжнародн. наук.-практ. конф., 16-17 травн. 2012 р. Полтава, 2012. С. 50–52.

17. Добко Т. В. Бібліографічна довідка в системі довідково-бібліографічного обслуговування : практ. посібник. К. : НБУВ, 2004. 91 с.
18. Дрешер Ю. Н. Информационное обеспечение учёных и специалистов : учеб.-метод. пособие. СПб. : Профессия, 2008. 463 с.
19. Дубай С.С. Исследование эффективности использования электронной библиотеки Белорусского государственного медицинского университета // Науч. и техн. б-ки. 2011. № 10. С. 21–26.
20. Ефективність використання інтерактивних on-line конференцій у післядипломній освіті лікаря // Актуальні питання сучасної післядипломної медичної освіти : матеріали Обл. наук.-метод. конф., м. Суми, 12 квітня 2012 р. / Відп. за вип. В.Е. Маркевич. Суми : СумДУ, 2012. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/27747>.
21. Желай О. Електронні бібліотеки як складова інформатизації українського суспільства // Наук. праці Нац. бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. К., 2008. Вип. 21. С. 152–163.
22. Зайченко Н. Я. Періодичні та продовжувані видання у реферативних ресурсах НБУВ // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів міжнар.наук.-практ. конф. К., 2006. С. 113–114.
23. Зубок О. А. Формы и методы обслуживания специалистов-медиков // Научн. и техн. б-ки. 2008. № 12. С. 15–18.
24. Іванова І. Ш. Від «книжкової лавки» до електронної бібліотеки / І. Ш.Іванова // Стан та перспективи розвитку системи науково-інформаційного забезпечення медичної галузі України : матеріали міжнародн. наук-практ. конф., 19-20 травн. 2010 р. К., 2011. С. 57–64.
25. Іващенко Р.С. Відділ міжбібліотечного абонементу. Історія створення та сучасна діяльність // Держ. наук. мед. Бібліотека : (до 70-річчя заснування). К., 2002. С. 71–74.

26. Індивідуальне бібліотечне обслуговування : інформ. лист / уклад. І. В. Гулик ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. Вінниця, 2011. 20 с. (Серія «На допомогу бібліотечному фахівцю»).

27. Карпенко І. В. Програмна система «УФД/Бібліотека»
// Інноваційні процеси в питаннях створення і використання медичних бібліотечно-інформаційних ресурсів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 12-13 жовтн. 2004 р. Харків, 2005. 68 с.

28. Карташов Н. С. Методологические проблемы территориального развития библиотечных комплексов // Региональные библиогр. системы : вопросы библиографоведения. М., 1987. С. 117.

29. Киричок І. В. Англоязычный читатель : организация информационно-библиотечного обслуживания в университетской библиотеке // Медичні бібліотеки України в сучасному світі науки, культури, освіти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Полтава, 16–17 травня 2012 р. Полтава, 2012. URL: [http : // repo.knmu.edu.ua / handle / 123456789 / 730](http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/730).

30. Киричок І. В. Роль библиотеки в процессе обучения англоязычных студентов-медиков // Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса : материалы 19-й Междунар. конф. «Крым 2012», 2–10 июня 2012 года. М., 2012. URL: [http : // repo.knmu.edu.ua / handle / 123456789 / 731](http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/731).

31. Киричок І. В. Использование Интернет-ресурсов по медицине в библиотеках // Бібл. форум України. 2007. № 2. С. 9–10.

32. Киричок І. В. Молодий науковець у фокусі інформаційно-бібліотечного обслуговування університетської бібліотеки // Інноваційна діяльність — основа якісного інформаційного обслуговування користувачів бібліотек ВНЗ : матеріали школи-семінару, Харків, 8 квітня 2020 р. / УІПА. Харків, 2020. — URL: [http / repo.knmu.edu.ua / handle / 123456789 / 259](http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/259).

33. Киричок І.В. Семінари молодих вчених як захід з бібліотечно-інформаційного супроводження наукової роботи // Стан та перспективи розвитку системи науково-інформаційного забезпечення медичної галузі України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 19-21 трав. 2010 р. К., 2010. С. 90–95.

34. Козлюк Н. Оптимізація бібліотечно-інформаційного забезпечення медичної науки та охорони здоров'я / Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. К. : НБУВ, 2002. Вип.8. С. 61–68.

35. Козлюк Н. Основні етапи становлення медичних бібліотек Академії медичних наук України // Вісн. Кн. палати. 2003. №5. С. 32–37.

36. Козлюк Н. І. Система бібліотечно-інформаційного забезпечення користувачів медичних бібліотек Академії медичних наук України : дис...канд. пед. наук : 07.00.08 / Н. І. Козлюк, Київ. Нац. ун-т культури і мистецтв. К., 2005. 193 с.

37. Корнілова Л. Є. Бібліографічно-інформаційне обслуговування фахівців медичної галузі // Демограф. та мед. статистика України у ХХІ столітті. Мед. інформ. системи у статистиці матеріали конф. К., 2004. С. 203-205.

38. Кравченко С. А. Библиографическая справка в современных информационных условиях // Сучасні інформаційно-бібліотечні технології як складова реформування навчального процесу : матеріали XV наук.-практ. конф., 15 квітн. 2008 р. / УІПА Харків : 2008. URL: : [http : // www.knmu.kharkov.ua / achments /109_2008_4_Кравченко .pdf](http://www.knmu.kharkov.ua/achments/109_2008_4_Кравченко.pdf).

39. Кравчук Н. М. Веб-сайт бібліотеки як портал бібліотечних послуг // Діяльність бібліотек вищих навчальних закладів у світлі модернізації вищої освіти : матеріали міжнар. наук. практ. конф., К., 19-21 травня 2009 р —Київ, Вид-во КиївНТУ, 2009. – С. 108–111.

40. Кравчук Н. М. Інформаційна діяльність бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова для забезпечення

потреб медичної науки і освіти // Бібліотека в контексті світової культури, науки, інформації : матеріали Всеук. наук.-практ. конф. Вінниця, 2007. С. 143–145.

41. Кудрицька Л.М. Бібліотека і читач — погляд крізь десятиліття // Актуал. питання розвитку бібл. справи : матеріали наук.-практ. конф., 5-6 жовт. 2000 р. К., 2000. С. 89–91.

42. Леонов В. В. Сучасні стандарти медичної освіти // Актуальні питання сучасної післядипломної медичної освіти : матеріали обласної наук.-метод. конф., м. Суми, 12 квітня 2012 р. / Відп. за вип. В. Е. Маркевич. Суми : СумДУ, 2012. [http : // www.essuir.sumdu.edu.ua / handle / 123456789 / 27750](http://www.essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/27750). —

43. Мисько Я. В. Харківська наукова медична бібліотека 150 років на службі медичної науки та охорони здоров'я (нарис з історії) // Бібліотечно-інформаційна інфраструктура медичної, фармацевтичної галузі України : традиційний та інноваційний шляхи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 26-27 трав. 2011 р. Харків, 2011. С. 26–31.

44. Міжрегіональна корпоративна система медичних бібліотек. Сайт бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова. — 2011-2013. — URL: http://library.vsmu.edu.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=50&Itemid=113

45. Москаленко В. Ф. Основні інформаційні ресурси та «кроки» доказової медицини // Therapia. Укр. мед. вісник. 2011. № 7–8. С. 42–48.

46. Медичні бібліотеки України: досвід, традиції, інновації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20-21 травня 2020 р.) / Національна наукова медична бібліотека України, Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету, Наукова бібліотека національного фармацевтичного університету (м. Харків), Секція працівників медичних

бібліотек Української бібліотечної асоціації ; відп. ред. Т. А. Остапенко ; ред. кол. І. В. Киричок [та ін.]. Київ : ННМБУ ; Харків : ХНМУ, 2020. 168 с.

47. Нежурбіда Г. Г. Веб-сайти медичних бібліотек України: основні концепції побудови та тенденції розвитку // Мед. бібліотеки України на шляху до суспільства знань: матеріали наук.-практ. конф., 15-17 трав. 2007 р. К., 2007. С. 49–60.

48. Овсяннікова Л. Концептуальна модель розвитку системи інформаційного забезпечення медичної науки в Україні // Вісн. Кн. палати. — 2010. №6. С. 24–30.

49. Місія медичних бібліотек в умовах реформування медичної галузі України : матеріали XV Ювілейної міжнародної науково-практичної конференції, 19-20 травня 2016 р. / Національна наукова медична бібліотека України, Дніпропетровська медична академія МОЗ України, Дніпропетровська обласна науково-медична бібліотека ; відп. ред. Р. І. Павленко ; ред. кол. Т. А. Остапенко [та ін.]. Київ ; Дніпропетровськ, 2016. 100 с.

50. Орлеанська Н. Електронні ресурси ДНМБ : досвід, проблеми та перспективи розвитку // Наукові медичні бібліотеки — пріоритети розвитку і перспективи матеріали наук.-практ. конф., 8-9 листоп. 2005 р. К., 2006. С.24–31.

51. Орлеанська Н. Інформаційно-бібліотечне забезпечення фахівців медичної галузі України // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. К., 2002. Вип.8. С. 50–60.

52. Орлеанська Н. Медичні бібліотеки в інформаційному забезпеченні інноваційних процесів у медичній галузі / Бібл. вісник. 2004. № 1. С. 20–25.

53. Орлеанська Н. А. Створення автоматизованого потенціалу електронних ресурсів в Державній науковій медичній бібліотеці / Демограф. та мед. статистика України у ХХІ столітті. Мед. інформ. системи у статистиці : матеріали конф. К., 2004. С. 198–200.

54. Орлеанська Н. Створення медичних інформаційних ресурсів — один із напрямів діяльності медичної бібліотеки // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. К., 2001. Вип.6. С. 54–65.

55. Орлеанська Н. Тенденції розвитку та використання інформаційних технологій в бібліографічно-інформаційному обслуговуванні фахівців медичної галузі // Вісн. Кн. палати. 2004. №3. С. 14–18.

56. Остапенко Т. А. Створення комплексної системи послуг та інформаційних продуктів для задоволення сучасних потреб спеціалістів-медиків // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2006. № 3. С. 19–22.

57. Открытые ресурсы СумГУ: репозитарий. Сайт бібліотеки СумДУ. 2011-2021. 9.04.2021. URL: <http://www.essuir.sumdu.edu.ua>.

58. Павленко Р. І. Комплексна система послуг та сучасних інформаційних продуктів для забезпечення запитів спеціалістів-медиків в Україні URL: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2006/disk2/052pdf>.

59. Павленко Р. І. Система бібліотечно-інформаційного забезпечення спеціалістів-медиків України в єдиному інформаційному просторі / Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире : новые технологии и новые формы сотрудничества : 7-я междунар. конф. «Крым 2000» : материалы конф. 2000. Т. 1 С. 84–86.

60. Павленко Р. І. Стан та перспективи інформаційно-бібліотечного забезпечення фахівців-медиків в умовах інформаційного суспільства / Наук. праці Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського. К. : Четверта хвиля, 2008. Вип. 1. С. 76–80. URL: <http://www.library.edu-ua.net/datas/upload/filles/924068526.pdf>.

61. Павленко Т. Б. Библиотечно-информационные ресурсы в помощь ученому и преподавателю : обзор-презентация. 2013. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/3246>.

62. Павленко Т. Б. Складові успіху корпоративних проектів (досвід

медичних бібліотек України): доповідь-презентація. 2012. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/870>.

63. Павленко Т.Б. Інформатизація в дії: сучасні пріоритети наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету // Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі. Науково-практична інтернет-конференція, Харків, НБ ХНМУ, 5-12 жовтня 2015 р.

64. Проценко Т. Електронна бібліотека як складова система бібліотечно-інформаційного забезпечення сімейних лікарів // Вісн. Кн. палати. 2009. № 6. С. 28 – 31.

65. Проценко Т. В. Система бібліотечно-інформаційного супроводу професійної діяльності сімейних лікарів в Україні : автореф. дис...канд. наук із соц. комунікацій 27.00.03 / Т. В. Проценко; Харк. держ. акад. культури. Харків : [Б.в.], 2010. 21 с.

66. Проценко Т. В. Системо-інтеграційні тенденції організації інформаційного супроводження діяльності сімейних лікарів // Вісн. Кн. палати. 2010. №9. С. 24–27.

67. Проценко Т. В. Сімейний лікар як суб'єкт бібліотечно-інформаційного забезпечення // Вісн. Харків. держ. акад. культури Харків, 2009. Вип. 26. С. 188–196.

68. Путько-Стех А. Біля витоків медицини України // Ваше здоров'я. 2011. 23 верес. С. 4.

69. Рибак Ю. А. Довідково-бібліографічне обслуговування в Інтернет середовищі // Бібліотечно-інформаційна інфраструктура медичної, фармацевтичної галузі України : традиційний та інноваційний шляхи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 26-27 трав. 2011 р. Харків, 2011. С. 84-87.

70. Річниця Репозитарію. URL: <http://www/library.sumdu.edu.ua>.

71. Сидорова Е. В. МБА и ЭДД в проекте «Сводный каталог периодики и аналитики по медицине». URL: [http : // www.gpntb.ru / libcom7 / disk / 20.pdf](http://www.gpntb.ru/libcom7/disk/20.pdf).
72. Смольницька В. Л. Бібліотечно-інформаційне забезпечення науки : стан та перспективи розвитку // Бібліотечно-інформаційна інфраструктура медичної, фармацевтичної галузі України : традиційний та інноваційний шляхи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 26-27 трав. 2011 р. Харків, 2011. С. 89–91.
73. Сумська обласна універсальна наукова бібліотека // <http://www.ounb.sumy.ua/index.php?page=publish>
74. Сумська обласна наукова медична бібліотека // <https://medbook.sumy.ua/znamenni-daty/21-znamenni-i-pamyatni-daty-z-istoriyi-medytsyny-sumskoyi-oblasti-na-2013-rik.html>
75. Сумський держуніверситет презентував репозитарій. URL: [http : // education.net / ukr / detail / 189914](http://education.net/ukr/detail/189914).
76. Тенденції розвитку медичних бібліотек України і виклики сучасного інформаційного суспільства : матеріали XX ювілейної міжнародної науково-практичної конференції (Київ-Ужгород, 19-20 травня 2021 р.) / Національна наукова медична бібліотека України, Наукова бібліотека Ужгородського національного університету, Секція працівників медичних бібліотек Української бібліотечної асоціації. Київ : Національна наукова медична бібліотека України, 2021. 72 с.
77. Філіпова Л. І. Інформаційне забезпечення наукових досліджень : тенденції розвитку (на прикладі медичної науки) // Вісн. Кн. палати. 2009. № 11. С. 24–31.
78. Хандрікова Г. І. Електронна бібліотека – студентам. URL: <http://odmu.edu.ua/index.php?v=1196>.
79. Хандрикова Г. И. Использование компьютерных технологий для создания единого информационного пространства // Стан та перспективи

розвитку системи науково-інформаційного забезпечення медичної галузі України : матеріали міжн. наук.-практ. конф., Одеса, 19-21 трав. 2010 р. К., 2011. С. 10–13.

80. Чупахіна О.А. Сторінки історії відділу обслуговування // Держ. наук. мед. бібліотека : (до 80-річчя заснування). К., 2012. С.62–66.

